

WomenSpeak! – Who cares?

Dewie Oediet Doebé

20 april 2008

Zondag 20 april stond WomenSpeak! in het teken van moederschap. Aansluitend op het theaterstuk ‘meisjesstad’ van STUT Theater vond een debat plaats over de verschillende alternatieve vormen van moederschap die niet altijd binnen het plaatje van het traditionele Nederlandse kerngezin passen. Tijdens deze middag werd tevens een actielijst voor Minister Rouvoet van Jeugd en Gezin opgesteld.

Midden in het decor van theatergroep Stut, die zojuist hun première voorstelling Meisjesstad hebben gespeeld - over tienermoeders van vroeger en nu - is een tafel met vier stoelen neergezet. Aangeschoven zijn Vincent Duindam, Astrid Runs, Insos Ireeuw en Emely Nobis.

Vincent Duindam is docent aan de Universiteit Utrecht en is naar eigen zeggen door journalisten bestempeld met de term ‘zorgvader.’ Astrid Runs heeft in Suriname sociologie gestudeerd en is docente aan de Hogeschool van Rotterdam. Zij promoveerde met haar onderzoek naar tienermoeders. Insos Ireeuw is alleenstaande moeder en Emely Novbis is redactiechef bij feministisch maandblad Opzij en auteur van het boek ‘Geen kinderen, geen bezwaar,’ over bewust kinderloze vrouwen.

De discussie vanmiddag gaat over ‘andere gezinsvormen’. Geen werkende vader, zorgende moeder en twee kinderen, maar alleenstaande moeders, zorgvaders en homo-ouders. De tribune van de theaterzaal van cultuurcentrum Stefanus in Overvecht is half gevuld. Debatleidster Annechien Steenhuizen opent het debat door een oproep ‘gezellig dichter bij elkaar te zitten’ en peilt hoeveel andersoortige gezinsvormen in de zaal zit. Van de ongeveer veertig blijkt tien alleenstaande ouder, vier bewust kinderloos en vier jonge moeder. Bij een persoon is sprake van ouderwets, Nederlands ouderschap: een werkende vader en zorgende moeder. Geen opvallend gegeven, aangezien het publiek voornamelijk bestaat uit het publiek dat zojuist naar de première van Meisjesstad heeft gekeken. De debatleidster gebruikt citaten uit het voorafgaande theaterstuk, waarop de gastsprekers en het publiek mogen reageren.

‘Iedereen heeft een mening, maar niemand steunt je,’ luidt de eerste citaat. Insos Ireeuw kan zich daar in vinden. Zij vertelt dat lijkt alsof in haar buurt vooral wordt onthouden wanneer ze eens in de maand een avondje niet met de kinderen thuis zit, maar op stap gaat. ‘Daar gaat ze weer,’ zie je de burens denken. Vincent Duindam: ‘Ik vind het lastige van ouderschap werk met zorg combineren. Dat is niet iets typisch vrouwelijks. Mannen die voor de kinderen zorgen kampen met hetzelfde.’ Vincent Duindam heeft het graag zoals feministe

Joke Smit het had gewild: een vijfjarige werkdag voor zowel man als vrouw. Astrid Runs is het met Insos Ireeuw eens dat de maatschappij altijd een mening klaar heeft over ‘andere’ gezinsvormen. Bijvoorbeeld over tienermoeders: Goh, ze is wel erg jong! Waarom heeft ze niet voor een abortus gekozen? Je ‘hoort’ volgens een bepaald model te leven: je opleiding afmaken, de perfecte man vinden en daarmee een kind krijgen. Emely Nobis is bewust kinderloos. Het ‘oergevoel’ heeft zij nooit gehad. Emely: ‘Dat biologische klokje is bij mij niet gaan tikken.’ Haar boek geen kinderen, geen bezwaar gaat over vrouwen die - net als zij - geen behoefte hebben moeder te worden.

Het volgende citaat gaat over het moederschap en luidt: *‘Een goede moeder laat haar kind nooit alleen.’* Insos Ireeuw is het daar niet mee eens. Zij vindt dat een goede moeder haar kinderen begeleidt naar zelfstandigheid. Daarvoor hoeft je niet altijd bij je kind te zijn. ‘Als ik mezelf zou onthouden een keer per maand uit te gaan zou ik hyper in huis zitten. Dat komt mijn moederschap niet ten goede.’ Vincent Duidam reageert. ‘De opvatting dat vrouwen hun kind nooit alleen moet laten is langzaam aan het veranderen. Mijn ideaal streven blijft een werkdag van vijf uur, voor mannen en vrouwen. De maatschappij neigt teveel naar arbeid, te weinig naar zorg. We gaan met z’n allen teveel op dat arbeidsethos zitten.’ Astrid Runs vraagt zich af wat een goede moeder is en wie dat bepaalt. Zij is opgegroeid in Suriname en woont sinds 2003 in Nederland. Het valt haar op dat de discussie over carrière maken, moeder zijn of dat moeten combineren veel minder speelt in Suriname. ‘Daar is het heel normaal dat moeders werken. De discussie over carrière maken en moeder zijn combineren is daar niet aan de orde.’ Ze legt uit dat in Suriname tantes en burens meehelpten met de opvoeding. ‘De samenleving daar is een stuk minder complex dan in Nederland, dat maakt het makkelijker om elkaar te helpen.’ Daarop reageert een vrouw uit het publiek: ‘Inderdaad, ik kan niet zomaar even opvang regelen.’

Gaat het mannen makkelijker af? Een bewust ongehuwde moeder uit het publiek reageert. ‘Ik heb een vriend die graag BOV wil zijn: bewust ongehuwde vader. Hij heeft net zoveel recht als ik om dat te zijn, maar in zijn geval is het gewoon niet mogelijk. Ik denk dat er meer mannen met dezelfde wens zijn, maar het niet voor elkaar krijgen. Dus wat dat betreft ben ik blij dat ik een vrouw ben.’ De debatleidster gooit een citaat van Midas Dekkers in de discussie. *‘Als mannen zouden zorgen hadden ze wel borsten gehad.’* Een maatschappelijk werker uit het publiek ziet daar wel wat in. Hij denkt dat mannen inderdaad minder goed voor kinderen kunnen zorgen. ‘Aperte onzin,’ reageert Vincent Duidam. ‘Vrouwen kunnen het soms moeilijker uit handen geven, maar mannen en vrouwen weten evenveel over verzorgen.’

Vrouwen hebben geen extra gen waardoor ze betere chocolademelk kunnen maken of precies weten wat te doen als hun kindje diarree heeft. Daar lezen zowel vrouwen als mannen boekjes over.’ Insos Ireeuw is het niet helemaal met hem eens. Ze gooit het op de binding van de moeder met het kind tijdens de zwangerschap. ‘Wij hebben negen maanden voorsprong wat betreft het ontwikkelen van oudergevoelens.’

In het kader van het thema uit het voorafgaande theaterstuk reageert een vrouw uit het publiek op het volgende citaat: *Geen werk, geen geld, zegt de Sociale Dienst. Niet lullen, maar werken.* ‘Mijn ervaring is dat jonge moeders vaak met school stoppen, omdat het systeem niet is afgestemd op moederschap. Opvangtijden en lestijden zijn voor hen niet goed geregeld.’ Astrid Runs onderkent het probleem waar mevrouw het over heeft. ‘Opvang is lastig. Bepaalde jonge moeders doen het heel goed, maar er zijn ook een stel die wel die drive hebben maar waarvoor school en moederschap erg lastig samengaat.’ Ze vervolgt: ‘Sinds 2002 is overigens een daling van het aantal jonge moeders in Nederland. Opvallend en interessant is dat onder allochtone meiden het aantal dus gedaald is terwijl het onder autochtone meisjes is toegenomen.’

Mariëtte Hermans: journalist en auteur van het boek *roze ouders* komt naar voren om haar column over het homo-ouderschap voor te lezen.

Op de vraag: *Wat is de Nederlandse moederschapsmythe?* vindt Vincent Duindam ‘Een mythe die moet worden afgebroken zodat vaders erbij kunnen helpen.’. Astrid Runs: ‘Een witte vrouw die thuis zit, voor de kinderen zorgt en niet werkt. Zo komt de Nederlandse moeder nu op mij over. Ik heb overigens wel het gevoel dat dit aan het veranderen is.’ In het publiek schieten vingers omhoog met opmerkingen en praktijkervaringen, maar genoeg tijd om iedereen aan het woord te laten is er niet. Emely Nobis merkt op dat in de discussie over ouderschap de vaders buiten schot blijven. Het gaat telkens alleen maar over vrouwen. ‘Inderdaad,’ reageert iemand uit het publiek. ‘Het is geen vader- of moederschap, maar ouderschap.’

Naschrift van programmamakers:

Alle verschillende groepen creëren verschillende strategieën om met de moederschapsmythe om te gaan. Dit verschilt van het opzoeken van mensen die in dezelfde positie verkeren tot het gewoonweg negeren van dat wat andere mensen denken. Om toch tot een grotere acceptatie te komen van andere familievormen zijn de volgende ‘tips aan Rouvoet’ geformuleerd. Tijdens het debat bleek dat deze tips ook als zeer nuttig ervaren kunnen worden, door mensen die wel in een ‘standaard’ gezin leven.

Onderwijs: In het vak verzorging aandacht besteden aan alternatieven voor het standaardmodel, verschillende manieren laten zien waarop je met zorg en werk om kunt gaan. aansluitende daarop, ook de emotionele kant van seksualiteit en relaties bespreken, niet alleen maar oefenen met condoom om banana.

Verlofregelingen. Langer vaderschapsverlof . Op dit moment krijgen mannen twee dagen vrij, logisch dus dat het net lijkt alsof moeders beter voor hun kinderen kunnen zorgen, zij hebben meer ervaring met het zorgen. Het korte vaderschapsverlof houdt de Mythe in stand. Emely Nobis stelt het IJslandse model voor: 6 maanden betaald verlof voor de vrouw, zes maanden betaald verlof voor de man en zes maanden keuze. Nobis merkt daarbij op dat IJsland het hoogste geboortecijfer van Europa heeft.

Ook moet verlof betaald gaan worden, dit is voornamelijk bedoelt om mannen meer te stimuleren om voor kinderen te gaan zorgen.

Wettelijke regelgeving

Leg de taken van vaders wettelijk vast zodat zij wettelijk gedwongen kunnen worden hun verantwoordelijkheid te nemen en aan hun plichten voldoen. Op dit moment zijn er te weinig mogelijkheden om een vader te dwingen alimentatie te betalen.

Na een echtscheiding hebben moeders vaak weinig geld en zien mannen hun kinderen minder dan ze zouden willen. Indien ouders evenwichtige rollen zouden vervullen zou dit minder vaak voorkomen. Moeders die ook werken en vaders die ook zorgen hebben blijken tevens vaker een goede relatie te hebben en gelukkiger te zijn.

Mentaliteitsomslag

Er moet meer belang gehecht worden aan zorg. Zorgen heeft ook hele positieve uitwerking op degene die zorgt. Mensen die zorgen zijn gelukkiger.

Ga uit van de kracht van mensen. Tiernermoeders zijn vaak ook hele bewuste en krachtige meiden. Ook alleenstaande moeders managen op zeer effectieve wijze hun gezin, daar zouden zorg vaders een voorbeeld aan kunnen nemen.

Er ligt teveel nadruk op economische belangen, waardoor er geen tijd en geld is om voor elkaar te zorgen.

Tevens moeten ideeën rondom ouderschap flexibeler worden, dit creëert ook meer ruimte voor vrouwen. Meer nadruk op ouderschap in plaats van moederschap. Geen strakke ideologie, maar meer keuze vrijheid.

Hou rekening met etnische diversiteit. Het gezin met papa, mama en twee kinderen is een Nederlands en westers model. Dit moet niet gezien worden als beter en het ideaal. Andere familievormen, zoals bijv. de extended family, kunnen juist ook veel voordelen hebben.

WomenSpeak! Is een project van Basis voor Actuele Kunst (Utrecht), Het Graduate Gender Programme en het Centre for Humanities van de Universiteit Utrecht, Kosmopolis Utrecht *en TUMULT*. Partners: Women Inc *en* Lover. Mede mogelijk gemaakt door Mama Cash.